

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

2024

BcA. Kateřina Čermáková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

DŮM V ZAHRADNÍ ULICI

BcA. Kateřina Čermáková

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Specializace Grafika

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

DŮM V ZAHRADNÍ ULICI

BcA. Kateřina Čermáková

Vedoucí práce: prof. akad. mal. Mikoláš Axmann

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Kateřina ČERMÁKOVÁ**
Osobní číslo: **D22N0060P**
Studijní program: **N0213A310011 Výtvarná umění**
Specializace: **VU – specializace Grafika / MgA.**
Téma práce: **BIBLIOFILIE**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Realizace autorské bibliofilie dle vlatního zvoleného tématu.

Způsob realizace: Vybranými grafickými technikami vytisknout knihu, kterou autor ilustroval, zpracoval grafickou úpravu, vysázel, transponoval ilustrační doprovod do grafické technologie, vytiskl a svázal.

Cíl: Komplexní zvládnutí práce od koncepce, přes varianty až k realizaci tématu. Podpora klasické i digitální fotografie a kombinované techniky. Logické přesahování hranic oboru ve prospěch otevřenosti.

Předpokládaný charakter výstupu: Dva exempláře knihy minimálního formátu 20 x 26 cm a dva soubory grafických listů.

Rozsah původní zprávy: Min. tři normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

RŮT, Pavel, ed. *František Koblíha*. Ilustroval František KOBLIHA. V Řevnicích: Arbor vitae, 2019. ISBN 978-80-7467-141-8.
VÁCHAL, Josef. *Krvoavý román*. Vydání druhé. V Praze: Odeon, 1970.
FIŠER, Marcel, ed. *Josef Váchal: sborník textů ze sympozia v Klatovech 27.-28. října 2006*. V Klatovech: Galerie Klatovy-Klenová, 2007. Klas (Galerie Klatovy-Klenová). ISBN 978-80-87013-07-6.
KNEIDL, Pravoslav. *Česká lidová grafika v ilustracích novin, letáků a písniček*. V Praze: Odeon, 1983.
DEML, Jakub, OLIČ, Jiří, ed. *Jan Konůpek a jiné eseje*. V Olomouci: Votabia, 1997. ISBN 80-7198-282-2.
CIHLÁŘ, Michal, FIŠER, Marcel a Pavel KOSATÍK. *Michal Cihlár: zátíší s hozenou rukavicí = still-life with thrown gauntlet*. Přeložil Stephan von POHL. V Praze: KANT, 2022. ISBN 978-80-7437-364-0.
PECINA, Martin. *Knihy a typografie*. Vydání třetí, rozšířené. V Brně: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.
DOLEČKOVÁ, Petra. *Jaroslav Benda 1882-1970: typografická úprava a písmo*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2019. ISBN 978-80-8798-915-9.

Vedoucí diplomové práce: **Prof. akad. mal. Micoláš Axmann**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání diplomové práce: **26. května 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2024**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Doc. MgA. Benedikt Tolar v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 12. září 2023

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2024

.....

Podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Tímto děkuji panu prof. akad. mal. Mikoláši Axmannovi za jeho odborné vedení v průběhu celého studia. Také děkuji asistentům ateliéru Grafika.

OBSAH

1	TÉMA A DŮVOD VOLBY	8
2	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	
	2.1 Proces přípravy – hledání tematiky	9
	2.2 Proces tvorby –hledání vhodného média, tvůrčí psaní	10
3	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	
	3.1 Popis díla	12
	3.2 Technologická specifika - soutisk, grafická úprava	12
4	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	13
5	RESUMÉ	14
	a) Resumé v Českém jazyce	
	b) Resumé v Anglickém jazyce	
6	SEZNAM PŘÍLOH	15
	6.1 Cesta k soutisku	
	6.2 fotodokumentační rešerše	
	6.3 kombinace tisku z výška a z hlubky	
	6.4 matrice, tisk	
	6.5 grafické listy	
	6.6 grafická úprava	
	6.7 kniha	

1 TÉMA A DŮVOD VOLBY

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma bibliofilie, kde se výsledným produktem stává kniha společně s grafickými listy.

Z historického hlediska je bibliofilie přijímána se sběratelskou vášní limitovaného kousku, který mohl být povznesen o autografickou stopáž samotného autora, díky němuž nabýval tak hodnotného uměleckého díla. Jednalo se například o speciální knižní obal z kůže, bohatě ilustrované grafiky, nebo o dekorované iluminace.

Snoubí se zde mnoho aspektů umělecké činnosti, a to zejména výtvarného pojetí, jež dokresluje nebo nepřímou vytváří novou složku vizuální linky a přináší tak interakci mezi čtenářem a dílem. Nedílnou součástí je také především spisovatelská neboli textová tvorba, která je právě esenciálním pojítkem ke vzniku knižní tvorby jako takové. Ačkoliv kooperačním prvkem může být prehistorický piktogram. Nicméně dalším aspektem je i knihařská tvorba ucelující celkovou formu, jež sloužila a stále slouží primárně jako funkční styl. V současné době má široké možnosti pojetí a uchopení, může tedy dotvářet atmosféru celého produktu a obohatit výsledný koncept.

Bibliofilie pro mě otevírá další spektrum mé dosavadní tvorby, jelikož s knihou jako takovou, se zabývám takřka od střední školy. Mou závěrečnou kvalifikační prací na této škole byl konkrétně silentbook, se kterým jsem se setkala poprvé a jeho následnou tvorbu jsem si zcela zamilovala. Poté jsem se s knihou setkala na úrovni knihařské, kde jsem se rozhodla, že se chci této činnosti věnovat i nadále. Mou bakalářskou prací se stala právě autorská kniha, ve které jsem se poprvé seznámila s interakcí obrazu a psané formy. Mohu tedy říci, že v tomto tématu nadále dobývám určitá knižní rozhraní s účinkem vlastních dosavadních zkušeností, a zkoumám vzájemnou relaci obrazu a autorského textu, jež je pro mě zcela novou disciplínou.

2 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

2.1 Příprava

Zprvu jsem přemýšlela o charakteru výstupu mé budoucí kvalifikační práce, kde jsem usoudila, že bych chtěla v rámci specializace využít své dosavadní zkušenosti s knihou a vytvořit zcela autorský výstup od prvotní ideje do finální podoby.

Ze začátku jsem ovšem velmi usilovně hledala téma zpracování, které by reflektovalo osobní povahu mé maličkosti a částečně poodhalilo skryté kouty osobnosti. Po dlouhém uvážení, jaké téma by odráželo mou individualitu, jsem zcela bezradně přistoupila k vytvoření fotodokumentační rešerše. V té jsem se zabývala místy mého častého pohybu a pobytu mezi svou rozvětvenou rodinou po mladoboleslavském okrese, ale také i jako student ve vzdáleném městě. Konkrétně jsem tedy exponovala můj současný domov na malém městě v Bakově nad Jizerou, ve kterém jsem žila od narození až do svých sedmi let. Po mnoha letech jsem se sem opět vrátila. Také jsem zdokumentovala i malou vísku, kde žije část mé rodiny, se kterou trávím mnoho času. Nejčastějším pojítkem mezi rozdílnými místy byla právě obyčejná zašlá zákoutí evokující doby minulé, jenž ve mně vyvolávaly fascinaci, stejně jako manželé Becherovi.¹ Zachycovali industriální krajiny, které vábily svým zjevem a svou opotřebovaností se stávaly více atraktivnějšími, kdy každý fragment postupného zániku utvářel podstatu daného místa.

Z rešerše mi tedy jasně vyplynula intimní rovina, po které jsem pátrala, a tedy zkoumání vlastního domova, jenž definuje, kým jsme a z jakého prostředí přicházíme.

1. MOZAIKA. *Industriální krajiny Bernda a Hilly Becherových*. In: *Vltava.rozhlas.cz [online]*. Praha: Český rozhlas, 22. března 2012 [cit. 22-03-2012]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/industrialni-krajiny-bernda-a-hilly-becherovych-5083593>

2.2 Tvorba

Prototypem mé zcela autorské knihy byla minimalistická povídka o kouzelné květině, kterou následně ilustrovala pomocí modrého inkoustu, jenž zdůrazňoval citlivou povahu autorského textu, a poté jej svázala do knižní formy. Nicméně tento prvotní pokus nesplnil mé očekávání a stále se jevil jako neosobní záležitost, i když nesl jisté prvky mého charakteru.

Než jsem tedy našla vhodný koncept pro svou práci, odchýlila jsem se na chvíli od představy knihy a spíše jsem se soustředila na experimentaci v grafické tvorbě, kde jsem si vyzkoušela materiálový tisk, monotypy a také *soufrotáže*,¹ ačkoli jsem s frotáží jako takovou byla obeznámena velice dobře už v minulosti, a tedy při mé bakalářské práci, kde jsem touto technikou zpracovala příběh s názvem *Vrány*.²

Po manipulaci se *soufrotáží*, jsem díky iniciativě pana profesora Axmanna zavítala do barevného spektra soutisku, tedy především techniky tisku z výšky pomocí PVC, kde vytvořením dvou a více matric vzniká postupným otiskem výsledný barevný obraz. Tato technika mě velice zaujala, jelikož s linorytem jsem byla také obeznámena svou předešlou prací na téma knihy *Petra a Lucie*,³ a tak jsem se mohla více ponořit do tohoto média, jenž mě přivedlo na zcela novou cestu zpracování.

Zde jsem si uvědomila fakt, že barva pro mě hrála velkou roli už na počátku studia na Sutnarce, jelikož mou zcela první postupovou zkouškou byla právě barva, zejména v šabloně, kde jsem vytvořila soubor grafických listů z nádražního prostředí pomocí lepící fólie a akrylových barev. Díky této zkušenosti už jsem měla základní představu o fungování chromatického kruhu v praxi a mohla ho převést do tisku z výšky.

Co se týče grafického projevu, velkou inspiraci jsem čerpala z tvorby Michala Cihláře⁴, jenž je významným představitelem právě této techniky tisku z výšky. Ve své tvorbě se soustředí především na zátiší a vytváří tak bohaté soutisky, které mohou obsahovat nejméně jedenáct barev, a to vše za pomoci knihařské kostky. Ve své podstatě zobrazuje zcela ordinární předměty, což mě také přivedlo na cestu objevování obyčejných míst, které ve mně vyvolávají fascinaci, jelikož mají svůj jedinečný charakter jak svou obnošeností, tak svým významem.

V technice jsem se díky tomuto poznání začala zdokonalovat a nacházela nový obzor grafického zobrazování pomocí ploch. Uvědomila jsem si fakt, že pokud chci zobrazit místo, personu nebo objekt, musím si ho představovat přímo v plošné sféře, a pokud se jedná o barevný soutisk, naučit se dívat v barvách bez kontury.

Dalším mým procesem bylo vyzkoušet si kombinaci soutisků tisku z výšky a tisku z hloubky, kde jsem zvolila techniku suché jehly, přičemž jsem vyrývala do plastové podložky další vrstvu do linorytového soutisku. Tento krok však byl velmi náročný, a to zejména technicky, jelikož je zde spousta proměnných, zejména fyzikálních vlastností papíru, kdy při namočení dochází k jeho zvětšení, a tedy i jeho obrazové plochy. Vše ale také definuje i druh papíru, o kolik se zvětší jeho objem a do jakých stran, což ovlivňuje také směr vlákna. Tudíž grafik musí počítat i se zvětšením matrice pro suchou jehlu, aby mohl motiv spasovat na tisk z výšky.

Po této strastiplné cestě jsem zkusila otočit celý proces a začala jsem s první hlubotiskovou vrstvou. Po nanášení dalších už linorytových vrstev se ovšem jemná kresba jehly noří do hustších barevných ploch a grafika tak ztrácí na své hodnotě.

Letmo jsem zavítala i do slepotisku, kde jsem chtěla využít stejných principů jako v linorytu, tedy způsob mého zachycení světla a stínů při vyrývání. Toto však zůstalo jen jakýmsi experimentem a v konečném důsledku jsem zůstala jen u linorytu.

-
2. Soufrotáž: Soutisk dvou a více frotáží. Více o frotáži v knize Grafika od Aleše Krejčů.
 3. DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Vrány*. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0144-1.
 4. ROLLAND, ROMAIN. *Petr a Lucie*. Praha: Melantrich, 1984. ISBN 32-006-84.
 5. CIHLÁŘ, Michal; FIŠER, Marcel a KOSATÍK, Pavel. *Michal Cihlář: zátiší s hrozenou rukavicí = still-life with thrown gauntlet*. Přeložil Stephan von POHL. Praha: KANT, 2022. ISBN 978-80-7437-364-0.

3 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

3.1 Popis díla

Má práce vypráví příběh o mém domově, kde každý koutek je něčím zvláštní, ač svou podobou nebo svou historií. Utváří představu toho, kdo jsme a odkud přicházíme a co si neseme s sebou kamkoliv se vydáme.

Dějová linka je tvořena vzpomínkami, které dokládají pravdivost a intimitu každého zobrazeného motivu, jenž nemá charakter nějakého opisu, nýbrž se stává mou výpovědí a impresí, která je právě obohacena o vyprávěcí složku v podobě textu. Nicméně celková atmosféra se nese v duchu lehkosti a menší nadsázky, jelikož pro mě typická nostalgie neznamená sklíčenost a smutek z dávno minulého, ba naopak pro mě znamená nadhled a otevřenost. Je stavebním materiálem této práce. Celková fragmentace vyobrazuje situace napříč domovem.

3.2 Technologická specifiky

Bibliofilie má rozměr 230 x 270 mm, je vtištěna digitálním tiskem na papír Munken Lynx o gramáži 170 g/m², svázána ručně do tzv. harmonikové vazby a potažena papírovou obálkou.

Ilustrace jsou vytvořeny technikou tisku z výšky, vyryté z PVC matic a následně zdigitalizovány a upraveny.

V knize se mimo digitálně upravených ilustrací nacházejí i tři originální grafické listy, které představují identitu fragmentace a zpodobňují význam memoárů uvádějící diváka do příběhu. Kniha je zasazena do záclonkové etuje, která představuje jakousi metaforu toho, co se skrývá za záclonkou.

K bibliofilii náleží i soubor dvou grafických listů, ze kterých je kniha vytvořena, a to zejména z plnobarevných soutisků a černobílých linorytů, jenž doplňují celkovou atmosféru.

4 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

CIHLÁŘ, Michal; FIŠER, Marcel a KOSATÍK, Pavel. *Michal Cihlár: zátiší s hozenou rukavicí = still-life with thrown gauntlet*. Přeložil Stephan von POHL. Praha: KANT, 2022. ISBN 978-80-7437-364-0.

DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Vrány*. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0144-1.

KREJČA, Aleš. *Grafika*. Praha: Aventinum, 2010. Výtvarné techniky (Aventinum). ISBN 978-80-7442-003-0.

ROLLAND, ROMAIN. *Petr a Lucie*. Praha: Melantrich, 1984. ISBN 32-006-84.

MOZAIKA. *Industriální krajiny Bernda a Hilly Becherových*. In: *Vltava.rozhlas.cz [online]*. Praha: Český rozhlas, 22. března 2012 [cit. 22-03-2012]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/industrialni-krajiny-bernda-a-hilly-becherovych-5083593>

5 RESUMÉ

a) Resumé v Českém jazyce

Má diplomová práce na téma bibliofilie nese název Dům v Zahradní ulici, která vypráví o životních situacích mého rodného domova a otevírá tak otázku kdo jsme a odkud pocházíme.

Kniha má charakter vzpomínkového vyprávění s humoristickými složkami, jež doprovázejí celou dějovou linku a vykresluje mou zcela subjektivní impresi a intimitu, jež dílo reflektuje. Součástí práce jsou také dva grafické soubory linorytů, které jsou i nedílnou součástí bibliofilie. Jedná se o barevné soutisky a černobílé linoryty.

b) Resumé v Anglickém jazyce

My diploma thesis is bibliophilia and it's called House at Garden's street, which tells about the life situations of my native home and thus opens up the question of who we are and where we come from.

The book has the character of a memoir with humouristic elements that accompany the entire storyline and portrays my completely subjective impression and intimacy, which the work reflects. The work also includes two graphic sets of linocuts, which are also the based of bibliophilia. There are color prints and blackandwhite linocuts.

6 SEZNAM PŘÍLOH

1 Příloha

Cesta k soutisku

- 1.1 Šablona – barva v ploše
- 1.2 Ilustrace v linorytu
- 1.3 Monotyp
- 1.4 Soufrotáž
- 1.5 Prvotní soutisk tisku
z výšky

2 Příloha

Fotodokumentační rešerše

- 2.1 Hledání bezprostřední všednosti
- 2.2 Okolí domova
- 2.3 Domov

3 Příloha

Kombinace tisku z výšky a tisku z hloubky

4 Příloha

Proces tvorby

- 4.1 Matrice
- 4.2 Tisk

5 Příloha

Grafické listy

6 Příloha

Grafická úprava

8 Příloha

Bibliofilie

9 Příloha

CD

1 Příloha

1.1

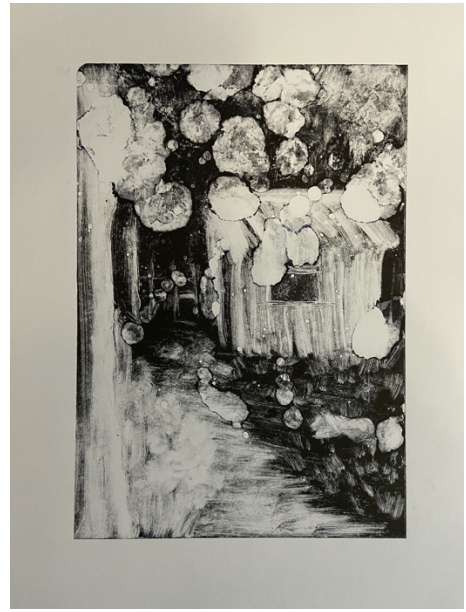

1.2

Vlastní foto

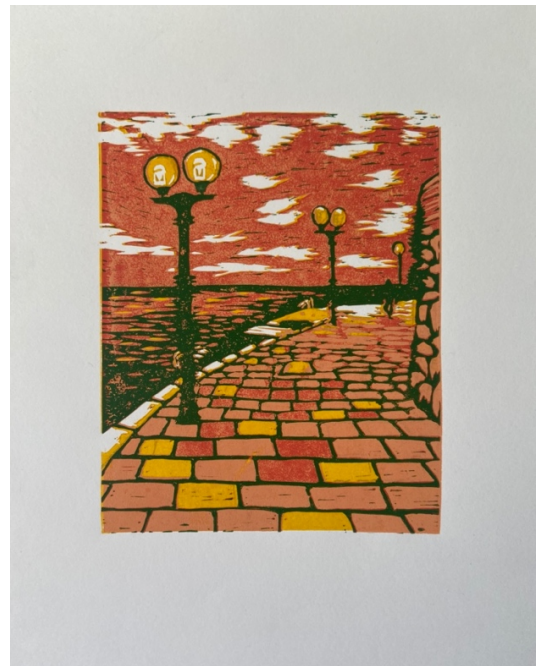
1.3

1.4

1.5

Vlastní foto

Vlastní foto

2 Příloha

2.1

2.2

Vlastní foto

Vlastní foto

2.3

Vlastní foto

3 Příloha

Vlastní foto

4 Příloha

4.1

4.2

Vlastní foto

5 Příloha

22/25

Lea Brankov

K. PEDRHOVA '23

6/11

Dom s krasnou ulici

V. PEDRHOVA '24

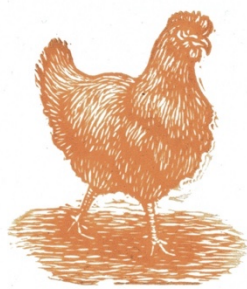
Vlastní foto

3/4

Shanik

K. Číž 2004

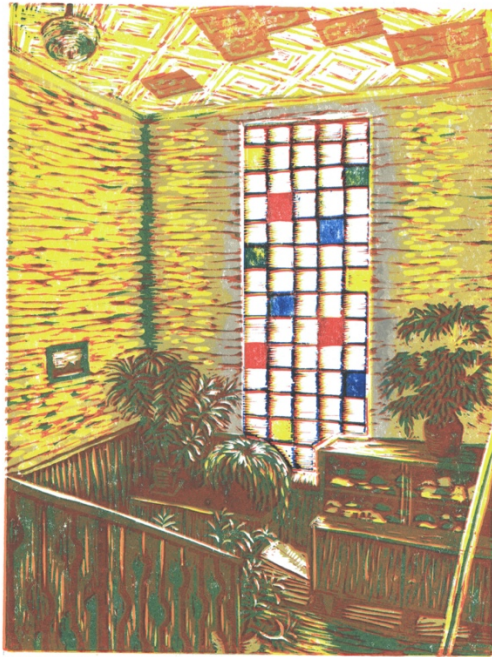
3/5

Holky N.2

K. Čížková '91

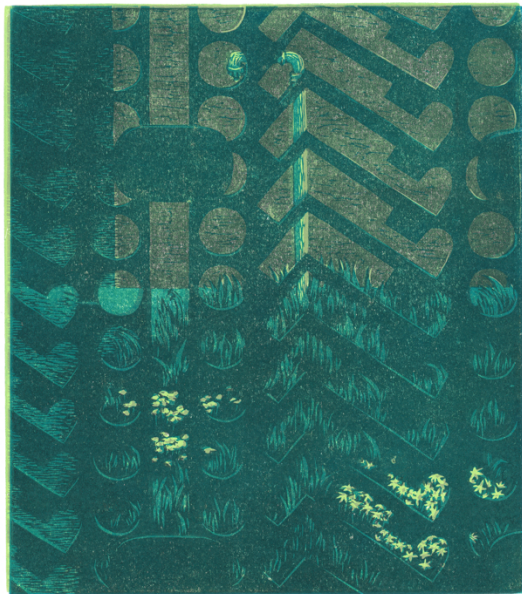
Vlastní foto

3/6

Living

Sabrina Emelova

4/8

Dark

Sabrina Emelova

Vlastní foto

6 Příloha

40

41

*Je líbo zatočit si kohoutkem? V pradelné fích
vyrostlo mnoho, mážu si tak vybrat, zdali točit
do prava, do leva, ze zdi a pak na zem.*

*Jako děti jsem si tu u zadního vchodu
hrály na pískovišti, když tu ještě stálo,
nebo jsme si s bratrem postavili vlastní
strašidelný hrad z kartonu a děsily rodiče,
když šli zrovna okolo.*

*Můj bratr musel být samozřejmě čaroděj
té nejvyšší kategorie, načež já mu musela
posluhovat. Ve výsledku se toho pro mě
až tak moc nezměnilo. Občas mu sloužím
dodnes.*

*Hned za dveřmi se nachází kolárna,
kde bylo uskladněno nejméně šestero bicyklů
a dvě koloběžky, na kterých jsme se proháněli
po ulici, a dokonce jsme si vytvořili i vlastní
závodní dráhu. Nesměl chybět ani slunečník
uprostřed kola pro rozhodčího.*

*Jako správný závodník, než jsem usedla
na kolo bez pomocných koleček, stačila jsem
si vyrazit dech.*

7 Příloha

Vlastní foto

Vlastní foto